

ธรรมาภิบาล

Good Governance

ธรรมาภิบาล

ธรรมะ

+

อภิบาล

=

ธรรมาภิบาล

ความถูกต้อง
ความดีงาม

การปกครอง
การปกป้องรักษา

การปกครอง
ที่ยึดถือ
ความถูกต้อง
ดีงาม เป็นหลัก

ธรรมนูญเทศบาลในประเทศไทย

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542

เกิดขึ้นภายหลังวิกฤติเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 ถือเป็นก้าวแรกของการนำหลักธรรมนูญมาใช้ในประเทศไทย โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้ออกเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีเพื่อให้ส่วนราชการถือปฏิบัติ เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2542 ซึ่งมีหลักพื้นฐานของการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

2. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 มาตรา 3/1 วรรคแรก

กำหนดหลักการเพื่อมุ่งเน้นให้ส่วนราชการใช้วิธีการบริหารบ้านเมืองที่ดีมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ

3. พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546

กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการปฏิบัติราชการและการสั่งการที่ส่วนราชการและข้าราชการจะต้องปฏิบัติราชการ เพื่อให้เกิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี อันเป็นการครอบคลุมหลักการของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ดังนั้น เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในการใช้บังคับกฎหมาย จึงได้ยกเลิกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542

ธรรมาภิบาลในประเทศไทย

4. ข้อเสนอแผนการส่งเสริมและพัฒนาธรรมาภิบาลในภาคราชการเพื่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีอย่างยั่งยืน (GG Framework) โดย สำนักงาน กพร. (มติ ครม. เห็นชอบเมื่อ 24 เมษายน 2555)

สำนักงาน กพร. ได้ศึกษาเพื่อปรับปรุงหลักธรรมาภิบาล โดยประกอบด้วย 4 หลักการสำคัญ และ 10 หลักการย่อย ดังนี้

- 1) การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ประกอบด้วย หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล และหลักการตอบสนอง
- 2) ค่านิยมประชาธิปไตย ประกอบด้วย หลักการะับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ หลักความเปิดเผย/โปร่งใส หลักนิติธรรม และหลักความเสมอภาค
- 3) ประชาธิปไตย ประกอบด้วย หลักการกระจายอำนาจ และหลักการมีส่วนร่วม/การมุ่งเน้นฉันทามติ
- 4) ความรับผิดชอบต่อการบริหาร ประกอบด้วย หลักคุณธรรม/จริยธรรม

5. พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562

- ให้ส่วนราชการจัดทำแผนปฏิบัติการของส่วนราชการนั้นโดยจัดทำเป็นแผนห้าปี ซึ่งต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา และแผนอื่นที่เกี่ยวข้อง
- การบริการประชาชนและการติดต่อประสานงานระหว่างส่วนราชการด้วยกัน ต้องกระทำโดยใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลกลาง ที่สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) กำหนดด้วย

หลักสูตรรวมาภิบาล สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*

โดย

*คณะทำงานศึกษาแนวทางการยกระดับรวมาภิบาล
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงาน ป.ป.ช.

นิติธรรม

คุณธรรม

ความคุ้มค่า

ธรรมาภิบาล

ความ
โปร่งใส

ความรับ
ผิดชอบ

การมี
ส่วนร่วม

1. นิติธรรม

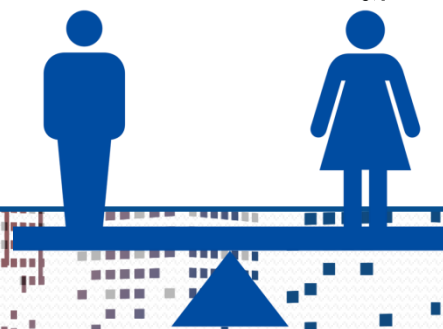
การใช้อำนาจตามกฎหมายและระเบียบ รวมถึงข้อบังคับต่างๆ ที่มีอยู่ โดยเคร่งครัดและไม่เลือกปฏิบัติ ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักความเสมอภาค

นิติธรรม

- การปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายในการบริหารงาน
- การใช้อำนาจ/การปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายต่อผู้มารับบริการ

ความเสมอภาค

- บังคับใช้กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับอย่างเท่าเทียม ไม่เลือกปฏิบัติ

แนวทางการดำเนินการเพื่อยกระดับธรรมาภิบาล ตามหลัก “นิติธรรม”

1. ดำเนินการปรับปรุงระเบียบ กระบวนการขั้นตอนในการบริการประชาชนให้มีความทันสมัย เป็นธรรม เพื่ออำนวยความสะดวก ลดระยะเวลา และขั้นตอนในการขอรับบริการ
2. ปรับปรุงและพัฒนาคู่มือการปฏิบัติงาน โดยต้องแสดงให้เห็นถึงขั้นตอนการปฏิบัติงานและ อำนาจหน้าที่อย่างชัดเจน
3. การใช้อำนาจมีการกำหนดกรอบการใช้ดุลยพินิจและวิธีการทำงานของเจ้าหน้าที่ ตามอำนาจหน้าที่และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน โดยมีการประกาศ ชี้แจง และระบุระยะเวลาในการดำเนินงานให้ประชาชนได้รับทราบ
4. จัดให้มีระบบการวิเคราะห์และจำแนกกลุ่มประชากรภายในท้องถิ่นที่สอดคล้องกับ สภาพภูมิสังคม เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการจัดทำและให้บริการสาธารณะที่มีความเหมาะสมกับ กลุ่มประชากร เช่น ฐานข้อมูลผู้สูงอายุ ฐานข้อมูลผู้พิการ
5. นำระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการแก่ประชาชน เพื่อสร้าง มาตรฐานการให้บริการที่เท่าเทียม เช่น การจัดระบบคิว การจัดทำระบบแผนที่ภาษี การจัดทำระบบ บริการสาธารณสุข

2. คุณธรรม

การมีจิตสำนึกความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ โดยยึดมั่นในศีลธรรม
คุณธรรม ต้องยึดมั่นในประมวลจริยธรรม รวมถึงมาตรฐานและจรรยาบรรณ
แห่งวิชาชีพ โดยคำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนเป็นหลักสำคัญ

การปฏิบัติตามประมวล
จริยธรรม/มาตรฐานและ
จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ
อย่างเคร่งครัด

การปฏิบัติตามหลักการ
ขัดกันแห่งผลประโยชน์
โดยยึดมั่นผลประโยชน์
สาธารณะเป็นที่ตั้ง

แนวทางการดำเนินการเพื่อยกระดับธรรมาภิบาล ตามหลัก “คุณธรรม”

1. กำหนดให้มีมาตรการ/แนวทางป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนในการดำเนินงานจัดซื้อจัดจ้างของบุคคลที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการจัดซื้อหรือจัดจ้างในงานนั้นๆ ทั้งเจ้าของโครงการ คณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ เจ้าหน้าที่พัสดุ ตลอดจนผู้มีอำนาจอนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้าง

2. จัดทำคู่มือเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ทรัพย์สินของราชการ รวมทั้งกำหนดกลไกในการติดตามตรวจสอบการดำเนินการตามแนวทางปฏิบัติ/ระเบียบของการใช้และการยืมทรัพย์สินของราชการอย่างเคร่งครัด วางระบบการจัดทำทะเบียนการเบิกใช้ทรัพย์สิน ทะเบียนการยืมทรัพย์สินของราชการอย่างเป็นระบบ และง่ายต่อการตรวจสอบ

3. ความโปร่งใส

ความซื่อสัตย์ สุจริต ตรงไปตรงมา การมีวัฒนธรรมและค่านิยมที่ให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารกับประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบถึงข้อมูลต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ และการจัดให้มีระบบเพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆ ได้โดยง่าย

การบริหารการเงิน / การคลัง

- ดำเนินการตามกฎหมาย
อย่างตรงไปตรงมา
- ให้ความสำคัญกับการ
เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร

การบริหารงานบุคคล

- มีระบบการสรรหา คัดเลือก
แต่งตั้ง เลื่อนระดับ
อย่างเป็นธรรม โปร่งใส
- เปิดเผยหลักเกณฑ์ ขั้นตอน
ที่เกี่ยวข้อง สามารถเข้าถึง
ข้อมูลได้ง่าย

การจัดบริการสาธารณะ/

การบริการประชาชน

- ประชาชนสามารถเข้าถึง
บริการสาธารณะหรือ
บริการได้อย่างสะดวก
รวดเร็วและเปิดเผย
ทุกขั้นตอน

แนวทางการดำเนินการเพื่อยกระดับธรรมาภิบาล ตามหลัก “ความโปร่งใส”

1. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบริการสาธารณะหรือการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้เอกสาร แผ่นพับ ประกาศเผยแพร่ ขั้นตอนและกระบวนการ ตลอดจนระยะเวลาแล้วเสร็จของงานให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบ โดยที่ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อตรวจสอบ ติดตาม ความคืบหน้าและผลการดำเนินงานได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว
2. ประชาสัมพันธ์หรือจัดให้มีช่องทางในการให้ประชาชนเข้าร่วมเสนอปัญหา แลกเปลี่ยน หรือแสดงความคิดเห็นในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การจัดทำบริการสาธารณะ และเมื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเสร็จเรียบร้อยแล้วให้นำไปประกาศเผยแพร่ให้ประชาชนทราบโดยทั่วกัน

4. การมีส่วนร่วม

ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วม เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้ และแสดงความคิดเห็น หรือเสนอปัญหา/ประเด็นต่างๆ ที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขและพัฒนา นอกจากนี้ ประชาชนยังต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และร่วมตรวจสอบการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมมีเป้าหมายสำคัญเพื่อแสวงหาฉันทามติ

การมีส่วนร่วม / การแสวงหาฉันทามติ

- การมีส่วนร่วมกำหนดทิศทางนโยบาย หรือแผนงาน
- การมีส่วนร่วมในการบริหาร
- การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตาม และประเมินผล

การกระจายอำนาจ

- การกระจายอำนาจในการตัดสินใจ
- กระจายอำนาจไปสู่ภาคส่วนอื่น

แนวทางการดำเนินการเพื่อยกระดับธรรมาภิบาล ตามหลัก “การมีส่วนร่วม”

1. มีการกำหนดนโยบาย การจัดทำข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการจัดสรรงบประมาณ สนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่นสามารถริเริ่มดำเนินกิจกรรมสาธารณะหรือแผนงาน/โครงการที่แก้ไขปัญหาความเดือดร้อน ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ และภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. จัดให้มีระบบหรือกลไกเพื่อสอบถามว่า ข้อคิดเห็น ความต้องการ หรือข้อเรียกร้องของประชาชนภายในท้องถิ่นได้รับการตอบสนอง หรือได้รับการพิจารณาโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเด็นนั้นๆ และมีการรายงานแจ้งผลแก่ประชาชนให้รับทราบ

3. มีแนวทางการส่งเสริมการรวมกลุ่ม/จัดให้มีช่องทาง หรือเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของบุคลากรภายในองค์กรและประชาชนต่อการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่น และสะท้อนความคิดเห็นไปยังผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานต่อไป

4. การกำหนดหลักเกณฑ์/แนวทางการมอบอำนาจ และมาตรฐานการปฏิบัติหน้าที่ที่มีการมอบอำนาจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาในการใช้ดุลยพินิจ ตัดสินใจ อนุมัติ อนุญาต อย่างรวดเร็ว คล่องตัว สะดวก ต่อผู้มารับบริการ

5. ความรับผิดชอบ

มุ่งทำงานให้มีคุณภาพ สร้างความเชื่อมั่น และตอบสนองต่อความคาดหวังของประชาชน หากการทำหน้าที่นั้นเกิดปัญหา/ขัดข้อง ต้องสามารถตอบคำถามและอธิบายเกี่ยวกับปัญหาเหล่านั้นได้ รวมทั้งต้องมีการจัดทำระบบการรายงานความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย ตลอดจนระบบการบรรเทาปัญหาและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น

ความรับผิดชอบ

- การประเมินผลการปฏิบัติงานและการรายงาน
- ระบบควบคุมภายใน ตรวจสอบภายใน และการบริหารความเสี่ยง
- การจัดการเรื่องร้องเรียนและบรรเทาผลกระทบ

การตอบสนอง

- การบริการอย่างมีคุณภาพ
- การตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชน

แนวทางการดำเนินการเพื่อยกระดับธรรมาภิบาล ตามหลัก “ความรับผิดชอบ”

1. จัดให้มีระบบติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานทุกระดับที่มีมาตรฐาน สอดคล้องกับคุณภาพของผลงาน และเชื่อมโยงกับระบบจูงใจและระบบการให้โทษอย่างเป็นรูปธรรม
2. กำหนดแนวทางการประเมินผลการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยวิเคราะห์และทบทวนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน และจัดทำข้อเสนอแนะหรือแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงาน โดยพิจารณาให้ครบถ้วนใน 4 ประเด็น ดังต่อไปนี้
 - 2.1 ผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ
 - 2.2 คุณภาพของบริการ
 - 2.3 ความคุ้มค่าของภารกิจ
 - 2.4 ความพึงพอใจของประชาชน

แนวทางการดำเนินการเพื่อยกระดับธรรมาภิบาล ตามหลัก “ความรับผิดชอบ”

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดการทุจริตขึ้นในการดำเนินงานหรือกระบวนการขั้นตอนต่างๆ ในการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกำหนดให้มีมาตรการในการป้องกันการทุจริตหรือความเสี่ยงที่อาจเกิดการทุจริตดังกล่าว เช่น กำหนดมาตรการป้องกันการให้สินบนหรือการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยมีขอบด้วยกฎหมาย หรือกำหนดให้มีมาตรการหรือขั้นตอน/วิธีการในการขออนุญาตเพื่อยึดทรัพย์สินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปใช้. กำหนดมาตรการป้องกันความเสี่ยงในการบริหารด้านการเงินการคลัง เป็นต้น

4. วินิจฉัยและแก้ไขปัญหาเรื่องร้องขอต่างๆ ของประชาชนในท้องถิ่นตามความจำเป็นเร่งด่วน โดยกำหนดวิธีการปฏิบัติงาน แผนผังขั้นตอนการดำเนินงาน และระยะเวลาในการจัดการเรื่องดังกล่าวอย่างชัดเจน

5. แจ้งผลการดำเนินการตามเรื่องที่ประชาชนร้องขอโดยเร็ว หากมีข้อขัดข้องในการดำเนินงานต้องระบุเหตุผลที่ไม่สามารถดำเนินการได้ตามความต้องการของประชาชนดังกล่าวนั้นด้วย

6. ความคุ้มค่า

การปฏิบัติงานต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ ตลอดจนเป้าหมายและพันธกิจที่มีความชัดเจน โดยต้องมีลักษณะที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของประชาชน และต้องคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า รวมถึงใช้ระยะเวลาในการดำเนินการที่รวดเร็วและเหมาะสม

ประสิทธิผล

- มีการจัดทำแผน
- มีแนวทางการปฏิบัติงานที่ทำให้บรรลุเป้าหมาย

ประสิทธิภาพ

- ประหยัด
- รวดเร็ว
- มาตรฐานและการพัฒนาคุณภาพการให้บริการ

แนวทางการดำเนินการเพื่อยกระดับธรรมาภิบาล ตามหลัก “ความคุ้มค่า”

1. มีการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น และการนำโครงการ/กิจกรรมตามแผนพัฒนาท้องถิ่นมาดำเนินการ จะต้องมีการวิเคราะห์ให้รอบด้าน เพื่อนำไปสู่การจัดลำดับความสำคัญตามความจำเป็นและผลประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ
2. จัดให้มีฐานข้อมูลและกลไกสนับสนุนการปฏิบัติงานเพื่อสร้างความคุ้มค่า เช่น ระบบติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น การจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานที่ประเมินความคุ้มค่าก่อนและหลังการดำเนินการ
3. นำระบบบริหารจัดการสมัยใหม่มาใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน
4. มีการประเมินความคุ้มค่าตามภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยพิจารณาความคุ้มค่าทั้งประโยชน์และผลเสียที่เป็นตัวเงิน และไม่สามารถคำนวณเป็นตัวเงินได้
5. มีการพิจารณาทบทวน ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกภารกิจที่ไม่คุ้มค่า หรือไม่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่เป็นระยะ
6. นำผลการประเมินการปฏิบัติงานมาปรับปรุงคุณภาพในการให้บริการ

จบการนำเสนอ

จัดทำโดย

กลุ่มส่งเสริมธรรมาภิบาลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สำนักพัฒนาและส่งเสริมธรรมาภิบาล

สำนักงาน ป.ป.ช.

